

Бектилди:
КР ССМнын 2020-жылдын
«_____» _____
№ _____ буйругу менен

СТАНДАРТТЫК ОПЕРАЦИЯЛЫК ПРОЦЕДУРА ЧОҢДОРДУН АНТРОПОМЕТРИЯСЫ

Чоңдордун антропометриясы стандарттык операциялык процедура (мындан ары - СОП) эл аралык сунуштамалардын жана жергиликтүү ченемдик-методикалык документтердин негизинде иштелип чыккан.

ДАЙЫНДОО:

СОП медициналык айымдардын ишин уюштуруунун тартибин аныктайт. Ушул СОП медициналык кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатын камсыздоо системасынын ажырагыс бөлүгү болуп саналат жана бардык адистердин иш-аракеттерин стандартташтырууга, ошондой эле ишти аткаруу учурунда кетирилген каталар менен байланыштуу тобокелдиктерди азайтууга багытталган.

АТКАРУУ БОЮНЧА ТАЛАПТАР

Аракеттенүү мезгилинде СОПту аткаруу милдеттүү болуп саналат, аны аткаруудан баш тартуунун жүйөөсү айтылып, документке түшүрүлүп, КР Саламаттык сактоо министрлиги менен макулдашуусу зарыл. Зарылчылыгына жараша СОП кайрадан каралып чыгып, КР ССМнын макулдугу боюнча өзгөртүлүүсү ыктымал.

Антропометрия – тулку бой жана анын бөлүктөрүн өлчөө жолу менен адамдын физикалык жактан өнүгүүсүн аныктоо. Антропометрия – пациенттин дене салмагын, тулку боюнун узундугун, көкүрөк клеткасынын айланасын аныктоо ж.б.

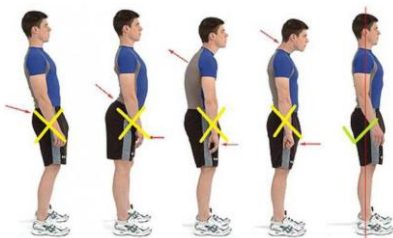
Бойго жеткен адамдын боюнун узундугун аныктоо

Тулку бойдун узундугун өлчөө бейтаптын физикалык өнүгүүсүн аныктоо, ошондой эле зат алмашуулардын айрым бир ооруларын (гипофиз ж.б.) диагностикалоо үчүн зарыл.

Жабдылышы:

Аянтчадан, сантиметрдик белгилери бар вертикалдуу түркүктөн, горизонталдуу түрдө жайгашкан жана түркүктү бойлой жылып туруучу планшеттен турган бой ченегич.

Процедуранын аткарылышы:

1. Бейтаптын бут кийимин чечүүсүнө жана аянтчага туура абалда туруусуна жардам берүү: бут таманы, жамбаштар, далы сөөгү жана кежиге бой ченегичтин түркүгүнө тийип турат; башты түз кармоо абзел (кулак калканынын жогорку бөлүгү жана көздөрдүн сырткы бурчу горизонталдык бир линияда болуусу зарыл).

2. Бой ченегичтин планшетин бейтаптын башына чейин түшүрүп, планшеттен тартып таман басып турган аянтка чейин бийиктик өлчөмүн сантиметрлердин саны аркылуу аныктоо.
3. Бейтапка натыйжасын маалымдоо жана таразанын аянтчасынан түшүүгө жардам берүү.
4. Алынган жыйынтыкты тиешелүү медициналык документке жазуу.
5. Таразаны ар бир бейтаптан кийин тазалап сүртүү, 15 мүнөттүк мезгил аралыгында дезинфекциялоочу аралашма менен эки жолу сүртүү.

Бейтап денесинин массасын аныктоо

Дене массасын аныктоо адамдын физикалык өнүгүүсүн аныктоо, зат алмашуу процессиндеги айрым бир ооруларды (гипофиздин, тамак сиңирүүчү системанын, жүрөктүн, бөйрөктүн ж.б.) диагностикалоо, ошондой эле дары каражаттарына эсеп жүргүзүү жана шишиктердин динамикасын контролдоо үчүн зарыл.

Жабдылышы:

Текшерилген, туура жайгаштырылган жана дыкат жөнгө салынган медициналык таразалар.

Текшерүү:

1. Бейтапка бул изилдөөлөрдүн маани-маңызы тууралуу түшүндүрүү: дааратканага барып келгенден кийин үстүңкү кийим жана бут кийимсиз жүргүзүлөт (шишиктердин динамикасын аныктоо үчүн: эртең менен, ач карын, күнүмдүк кийим-кечеде).
2. Таразанын регулировкасын текшерүү: панель үстүндө жайгашкан бекиткичти ачуу, винттин жардамы менен таразаны жөнгө салуу: бардык гирялар нөлдүк абалда туруучу илгич деңгээли контролдук пункт менен дал келүүсү зарыл.
3. Бекиткичти жабуу.

Процедуралардын аткарылышы:

1. Бейтаптын бут кийимин чечүүсүнө жардам берүү, этияттык менен тараза аянтчасынын чок ортосуна туруу.
2. Бекиткичти ачып, контролдук пункт менен теңелмейинче илгичтин планкасындагы тараза таштарын солду көздөй жылдыруу.
3. Бекиткичти жабуу.
4. Бейтапка натыйжасын маалымдоо жана таразанын аянтчасынан түшүүгө жардам берүү.
5. Алынган жыйынтыкты тиешелүү медициналык документке жазуу.
6. Таразаны ар бир бейтаптан кийин тазалап сүртүү, 15 мүнөттүк мезгил аралыгында дезинфекциялоочу аралашма менен эки жолу сүртүү.

Дене массасынын индекси (англ. *body mass index (BMI)*, ИМТ) – адам салмагы менен тулку боюнун узундугунун шайкеш келүүсүн баалап алууга мүмкүнчүлүк берүүчү чоңдук. Мунун натыйжасында дене салмагы кыйыр түрдө жетишсиз, нормалдуу же ашык экендиги аныкталат. ДМИ эсептеп чыгуу дарылоо иштери үчүн көрсөтмөлөрдү аныктоодо чоң мааниге ээ.

Дене массасынын индекси төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$$I = \frac{m}{h^2}$$

мында: m — дене массасы килограмм менен

h — тулку бойдун узундугу метр менен, жана $\text{кг}/\text{м}^2$ менен өлчөнөт.

Мисалы, адам салмагы = 85 кг, бойдун узундугу = 164 см., демек, дене массасынын индекси мындай шартта төмөнкүгө барабар:

$$\text{ИМТ} = 85 : (1,64 \times 1,64) = 31,6 \text{ кг/м}^2.$$

ДССУ сунуштарына ылайык ДМИ көрсөткүчтөрүнүн төмөнкүдөй интерпретациясы иштелип чыккан (табл.):

Таблица

Дене салмагынын индекси	Адам салмагы менен боюнун узундугунун шайкеш келүүсү
16 жана андан аз	Дене салмагынын олуттуу жетишпестиги
16—18,5	Дене салмагынын жетишпестиги (дефицит)
18,5—25	Норма
25—30	Дене салмагынын ашыкча болуусу
30—35	Биринчи даражадагы семирүү
35—40	Экинчи даражадагы семирүү
40 жана андан көп	Үчүнчү даражадагы семирүү (морбиддүү)

Көкүрөк клеткасынын айланасын өлчөө

Көкүрөк клеткасынын айланасын өлчөө өпкө ооруларын аныктоодо белгилүү бир роль ойнойт.

Жабдылышы:

Сантиметрдик тасма.

Процедураларды аткаруу:

Сантиметрдик тасманы көкүрөк клеткасын айланта коюлат, ар жагынан ал далы сөөгүнүн төмөнкү бөлүгүнөн, алды жагынан IV кабыргадан орун алат. Бейтаптын колдору төмөн түшүрүлүп, дем алуу кадыресе мүнөздө болуусу шарт; өлчөө иштери кадыресе дем алуу, терең дем тартуу жана дем чыгаруу учурларында жүргүзүлөт. Алынган жыйынтыктар тиешелүү медициналык документке жазылат.

Эки бетин сүртүү аркылуу сантиметрдик тасманы антисептик менен дезинфекциялоо.